

עֵרֶץ וְאֶתִיקָה

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גיליון מס' 68 ■ תשרי תשס"ג ■ ספטמבר 2002

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ונגז ממוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המספרות: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

שימוש בשפה נקיה כלפי חברים

חברות וחברים יקרים,

עם פרוס השנה החדשה, ראיתי לנכון להודיע לסוגיה הקושרת בין כבוד האדם לכבוד המקצוע בו את עוסקים. רבים, לצערנו, המקרים שבהם עו"ד משתמשים בלשון לא נקיה, כלפי חמיהם. זאת, הן בשיחות ביניהם במסגרת הטיפול בתיק, הן בהתכתבות השוטפת ביניהם והן בין כתיבי בית המשפט. בכך עובדים אתם עורכי דין על מושכלות יסוד של התנהגות ההולמת עו"ד, תוך שמירה על כבוד המקצוע.

כאשר עסקינן בחילופי דברים בין חברים, מחוץ לכלי ביחמ"ש, עובד עו"ד, שאינו מקפיד על פנייה מנומסת לחברו, על ככל של 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים"), הקובע כי "בכל עניין מקצועי יגלה עורך-דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע". לית מאן דפלגי כי בכלל "יחס חברי" מצוי אף יחס של כבוד ונימוס הדדיים. כשאנו נמצאים באולם ביחמ"ש מתוספס לכלל הני"ל, כללים 32, 33, המורים כי "עורך דין ימנעו בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט... ותוך שמירה על כבוד המקצוע", וכן "עורך דין יטען טענותיו לפני בית המשפט, בין בעל פה ובין בכתב, בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שמולו ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוטי".

עקב ריבוי התלונות בעניין זה – המלמד כי חלק מחברינו טרם השכילו לנהוג זה בזה כעמיתים ולא כאויבים – ראוי להזכיר את החובה המוטלת על כתפנו לנהוג בכבוד ובמתינות זה בזה, כלפי כולי עולמא, בכלל, ובכלפי חברינו המקצוע, במרס. הולמים לענינו דברי החידים תכער על המשנה לנשיא מנחם אהרן בעל"ע 10/81 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב יפו' 1 פלוגי, פ"ד לו (3) 379, בעמ' 382: "השאלה העומדת לדיון בפנינו היא, מהו הסגנון, דיבור ובכתב, אותו יבד לו עורך הדין בעשותו במלאכתו. ושאלה זו גדולה וחשובה היא באומנות הפרקליטות, שהיא עיקר כוחה של אומנות זו במה ובכתב, ואלה השניים מהווים את כלי הזין בהם נלחם הפרקליט ואת מלחמתו. אין לה לשאלה זו ולא כלום עם האמור בכלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), המצוטט לעיל, שעל עורך הדין להגן על ענייני שולחו במסירות, באמנות וללא מורא. מחובתו של עורך-דין שלא לגור מפני איש, לומר דברים – הנראים לו,

בתום-לב, נכונים – כהווייתם ואמיתתם, גם אם האמת העובדתית שבדבריו לא נעימה וקשה היא לבעל הדין שכנגד, ואין נמקא מינה, אם בעל דין זה חבר הוא למקצועו או סתם אדם מן השוק. השאלה בנידון דין אינה, מה יאמר עורך הדין, אלא איך יאמר את מה שצריך הוא לומר. ו'האיך' הוא – לשון מנומסת ומאופקת, שיש בה כדי לשמור על כבוד האומר, על כבוד מי שהדברים הנאמרים כלפיו ועל כבוד מקצוע עריכת הדין".

נמצאו למדים כי אמנם קיים מתח עדין בין חובתנו לייצג על הצד הטוב ביותר את האינטרס של שולחנו, לבין חובתנו לנהוג בהדרת מניס בחב"ט, אך האיוון המתאים יימצא בצורה בה אנו מרחימים לבירו את מילותינו ולנסח את טיעונו, באופן שלא יחרוג מנועם ההלכות הראוי.

כך גם הורה אותו השופט שמר בעל"ע 6/77 הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בתל-אביב יפו' ג' יצחק מיקהולץ, פ"ד לב (2) 220, בעמ' 222: "אין חולק כי מחובתו של פרקליט לנקוט לשון מנומסת, מאופקת ומרושנת, הן בפניותיו אל בית-המשפט והן ביחסו אל חבר למקצוע, המייצג את הצד שכנגד. אולם יחד עם זאת גם מוטלת עליו החובה לייצג את ענינו של לקוחו כמיטב יכלתו ואם הוא סבור, בתום-לב, כי הצד שכנגד או הפרקליט המייצג אותו חטא או נהג בצורה מפוסלה, בלתי-חוגגת או בלתי-הולמת, עליו להביע זאת, בכתב או בעל-פה, אם כי לעולם בצורה מנומסת ומרושנת".

חובתנו של עו"ד לנהוג דרך כלל בלשון נקיה ומנומסת כלפי חברי, אינה רק חובה אתית – שנועדה, בין היתר, לשמור על כבוד המקצוע – אלא גם הדרכה טובה במישור ההתנהגות שכינינו לבין עמיתנו. הלל הזקן טבע את האיסרה "דסני עליון לחבדך אל תעביד" (השנוא עליו – לא תעשה לחבדך), ונחיר כי אם נשכיל שלא להטיח בחברינו את שאינו רוצים לשמוע כלפנינו, טכל בקלות יתירה לעמוד בכבוד בשמירת הכללים. נראה שופים הדברים הנ"ל שבעתיים כעצם ימים אלה, שבהם אנו נוהגים לפייס את מכרינו על מעשינו בשנה החולפת, כדי לפתוח את השנה החדשה עם דף נקי. הבה, אם כך, נתאמץ להבא להקפיד יותר בכבוד חברינו, ונמצא נשכרים, הן כמורכי דין והן כבני אדם.

בברכת שנה טובה ופוריה,

אילן זומבד, עו"ד

יו"ר ועדת האתיקה

עורך דין וזכותו כמזכיר ארגון חברים לתבוע בשם הארגון בתמורה לשכ"ט מאותו ארגון

העובדות:

1. עורך דין מכהן כחבר בהנהלת ארגון מסויים אשר רשום כעמותה ללא כוונת רווח. מטעם אותו ארגון הוא מכהן כדירקטור בקרן השתלמות שלה וכמזכיר אותה קרן. הקרן עצמה רשומה בחברה פרטית.
2. בתפקידו של עורך הדין כמזכיר הקרן עוסק הוא בניחול שוטף של עניינה ומי שמשלם לו את שכרו הוא אותו ארגון שצוין לעיל.

השאלות:

האם רשאי עורך הדין לייצג את הקרן כעו"ד ולתבוע בשמה בתמורה לשכר טרחה שישולם לו ע"י הקרן.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה סברה – בהנחה שקרן ההשתלמות אינה חברה ציבורית – כי אז לא חלים על עורך הדין כללי לשכת עוה"ד (דירקטורים בחברה ציבורית) תשמי"ט–1988. לנכח האמור לעיל יוכל עורך הדין לייצג את הקרן בכפיפות לכך שבמקרים ספציפיים של ניווד עניינים לא ייצגה.

(33124)

עורכת דין כסניגורית צבאית וסוגיית החסיון

העובדות:

סניגורית צבאית פנתה לוועדת האתיקה בבקשה ליתן חוות דעתה ועמדתה באשר לגבולות ותחומי החסיון שבין עורך דין ללקוחו ביחס לתוכנה של שיחה שנערכה בינה לבין חייל – עציר לאחר שאותו חייל טען כנגדה טענות שונות בפני ביה"ד הצבאי בעת הדיון במעצרו. עוד ביקשה הסניגורית הצבאית לדעת האם נוכח העלאת הטענות ע"י העציר כנגדה יש בכך משום ויתור מטעמו על זכותו לחסיון.

עמדת ועדת האתיקה:

- א. הועדה השיבה לפונה כי לדעתה עליה להרדיע לתביעה שיש לקבל את עמדת החייל בדבר מתן תגובתה.
- ב. אם החייל לא יסכים להסרת החסיון כאמור, היא על התביעה ליצור הליך בפני שופט מאסמך במערכת הצבאית שיפסק, לאחר שמיעת הצדדים, האם קיים חסיון, אם לאו.

(31214)

עורך הדין וחובתו להודיע על הפסקת ייצוגו של לקוח בבית המשפט לצד שכנגד בעקבות הפסקת פעילות הלקוח

השאלות:

עורכת דין מייצגת חברה שהפסיקה את פעילותה ושאלתה היא האם בנסיבות אלה חובה עליה להודיע על כך לצד שכנגד או שמא בעשותה כן היא מפרה את אמון הלקוח בה.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לעורכת הדין כי לדעתה אין חובה עליה, כביכ החברה, להודיע לצד שכנגד על דבר הפסקת פעילותה העסקית של החברה.

בי"כ החברה חייבת להודיע לצד שכנגד באם קיים כנגד החברה צו פירוק, מחיקת החברה וכיו"ב.

(32521)

עורך דין שכיר ויחסיו עם מעבידו בסוגיית שכר טרחה הנפסק בהוצל"פ

העובדות:

- א. עורך דין מועסק כשכיר בחברה העוסקת בביטוח והוא מכהן בה כיועץ משפטי.
- ב. במסגרת עבודתו התבקש עורך הדין לפעול לגביית מספר שיקים בלשכת הוצל"פ (המדובר בשיקים ששולמו למעבידו ולא כובדו).
- ג. שואל עורך הדין האם כפתיחת תיקי הוצל"פ שבהם ייצג את מעבידו יהיה משום הפרה של הוראות סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961 – שהרי שכר הטרחה שייפסק בתיקים שיפתח יועם למעבידו ולא אליו בהיותו שכיר המקבל משכורת חודשית.
- ד. מוסף עורך הדין ומצוין כי אם תשובת הועדה תהיה חיובית, הוא מעוניין לקבל את עזת הועדה לגבי הדרך בה ינהג במקרים כגון אלה, שכן וכאמור הוא עורך דין שכיר המעוניין לייצג את מעבידו ולסייע בידיו לגבות הכספים המגיעים לו.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה השיבה לפונה כי פעולותיו המפורטות בשאלתא אינן מהוות הפרה של הוראות סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961. בנוסף לכך מבהירה ועדת האתיקה כי שכר הטרחה הנפסק בלשכת הוצל"פ שייך לזוכה עצמו ולא לבאי כוחו.

(32507)

עורך הדין וסוגיית החסיון העומדת לו ביחסיו עם המשטרה

העובדות:

ב. לאחרונה הגיעו תלונות לועדת האתיקה לפיהן התברר כי מספר חברים למקצוע מצאו לנכון שלא לבצע כדון מסירת של מסמכים משפטיים לצד שכנגד, כשהתוצאה מכך הינה כמובן חמורה.

ג. הועדה מדגישה ומבהירה לכלל ציבור החבריו כי חובת מסירת מסמכים משפטיים הינה גם חובה אתית וכי בעתיד תשקול הועדה המלצה להעמדה לדין משמעתי בגין חריגה מהחובה האמורה.

א. במשרד עו"ד התקבלה בקשת סיוע מאת משטרת ישראל בהקשר למסירת נתונים על שמות בעלים של חברה, מספרי ת.ז. של מנהלים, כתובתה, מספרי הטלפון והפלאפון של נציגיה וכן מסמכי התקשרות עם החברה – והכל בהקשר לעבירה, לכאורה, לקבלת דבר במרמה.

ב. כל שהיה ידוע לעוה"ד בנושא הוא כי בשנת 2001 פנה אליו אדם ששמו ומספר הטלפון שלו שמורים אצלו וביקש ייעוץ בנושא מסויים. לאחר מתן הייעוץ, ניתק הלקוח כל מגע עם עורך הדין.

ג. צמד המילים "בית לכל", הכלול לפי הפנייה בשם החברה, אכן הוזכר ע"י הלקוח ולכן ניתן להניח כי יש לו קשר עם החברה הנ"ל.

עורך הדין וחובתו לגבי פקדונות הלקוחות ודרך ניהולם

העובדות:

א. עורך דין פנה לועדה והודיעה כי הוא עורך דין ותיק ועד היום הוא מטפל ב-5,000 תיקי הוצל"פ, מהם תיקים שסכומם אינו עולה על 100 ש"ח וכמות הנושים היא כ-300 עד 400 איש.

ב. כל סכום הנגבה על ידיו מוכנס לחשבון לקוחות ותוך 48 שעות הוא מעביר הכספים שנגבו ללקוחות וכמובן לאחר ניכוי שכרו.

ג. עורך הדין אינו פותח לכל אותם 400 הלקוחות חשבון נפרד בבנק, אלא הכל מוזרם לחשבון הלקוחות.

ד. במקרה מיוחד פנה אליו עורך דין המייצג לקוח שלו לשעבר וטען כי היה עליו לפתוח לכל לקוח חשבון פקדון נפרד.

ה. לדעת עורך הדין, הוא אינו יכול לפתוח חשבונות נפרדים בבנק וכאמור המדובר ב-400 לקוחות. לצורך כך ייה עליו להחזיק צוות שלם ולשלם לבנק כסף על כל חשבון.

השאלתא:

האם צריך עורך הדין להחזיק לכל לקוח חשבון נפרד בבנק או שמספיק לחייב חשבון לקוחות נפרד.

עמדת הועדה:

א. הועדה הודיעה לפונה כי יש צורך לפתוח חשבונות פקדונות נפרדים ללקוחות השונים רק כאשר קיים הצורך בהשקעת הפקדון ולמסרו עם הפירות ללקוח.

ב. אין צורך בפתיחת חשבון פקדונות נפרד לגבי כל לקוח כאשר הפקדון מועבר מיד ללקוח.

ג. למותר לציין כי יש להפקיד את הכספים בחשבון פקדונות ולא בחשבון העסקי או הפרטי של עורך הדין.

(32590)

השאלתא:

עורך הדין מבקש מהועדה לדעת האם מחובתו לאשר למשטרה כי צמד המילים "בית לכל" אשר נמסר והועלה בשיחת הלקוח עם עורך הדין, מוכר לעורך הדין והאם מחובתו למסור למשטרה את מספרי הטלפון של הלקוח ואת שמו הפרטי או כל מידע נוסף אשר בשלב זה טרם נתבקש על ידי המשטרה – אולם עשוי להתבקש בעתיד. עמדת ועדת האתיקה:

א. הועדה סברה כי על עורך הדין לטעון במשטרה לחסיון.

ב. אם משטרת ישראל תפנה בסוגיה זו לבית המשפט ויזכרע כי על עורך הדין להשיב לשאלות במשטרה, יתא עורך הדין חייב לעשות זאת.

ג. תוכן השיחה עם המתייעץ הינו חסוי.

ד. אשר לשאלה בדבר הבעלות על החברה, הרי המשטרה יכולה להשיג את פרטי החברה ועובדות נוספות אצל רשם החברות.

ה. מעבר לרישומים הללו – הרי כאם ידועות לעורך הדין עובדות נוספות אשר חל עליהן חסיון – על עורך הדין לפעול על פני.

(32714)

משולחן ועדת האתיקה

חובת מסירת מסמכים

א. ועדת האתיקה דנה בנושא חובת עורך הדין למסור מסמכים משפטיים (כתבי טענות, החלטות וכיו"ב) לעמותו בדואר רשום בצרוף אישור מסירה.

עורך הדין והלקוח חובתו הייחודית של עורך הדין לנהל כספי לקוחותיו

העובדות:

עמדת ועדת האתיקה:
הועדה הודיעה לפונה כי לדעתה אין מניעה שהעד יוקלט וכי יעשה שימוש בהקלטה והכל בכפיפות לכך שההקלטה איננה בניגוד לכלל 22 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ז-1986 או בניגוד לחוק האגרות סתר.

(32592)

עורך הדין וחובת החסיון החלה על מהלכים במפגשי גישור

העובדות:

- בבית המשפט הופנו צדדים להליך של גישור שהתיקם כמרכז לגישור והוחזר לבית המשפט עקב כשל.
- במסגרת מפגשי הגישור הסכימו הצדדים להסדר דיוני הכולל "הערכה ניטרלית מקדימה", דהיינו התובעת תגיש לצוות המגשרים את ראיותיה ובמידה שלדעתם יש ממש בתיביעה, יתבקשו הנתבעים להגיש למגשרים את הרצאת טענותיהם וזאת כאשר רק המגשרים רואים את כל המסמכים והראיות.
- לאחר שהתובעת הגישה את ראיותיה, הנתבעים מצדם לא הגישו ראיותיהם במשך כמחצית השנה ולכן מרכז הגישור הודיע לבית המשפט כי הינו מחזיר התיק לטיפולו בעקבות אי שיתוף הפעולה של מי מבין הצדדים ומבלי שמירט את כל אשר אירע בתיק.

השאלתא:

מבקש כי הועדה תחווה דעתה האם קיימת, בנסיבות מקרה זה, מניעה אתית מלפרט את השתלשלות האירועים בתיק הגישור – להבדיל מטענות הצדדים – והאם יכול עורך הדין להגיש תבונה בדומה לתבונה רגילה, דהיינו פעם אחת בלבד, שהרי כבי"ת המשפט החליט כי על כ"כ הצדדים להגיש תובנתם להחלטה בד"ב החזרת התיק לבית המשפט בעקבות העדר שיתוף פעולה וזאת כאשר רק הנתבעים הם אלה שלא שיתפו פעולה ולא עמדו בהסדר הדיוני שנקבע בהליך הגישור.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה סבורה כי חל חסיון על המהלכים שאירעו במהלך מפגשי הליך הגישור ואין לחשוף עובדות ופרטים מהמפגשים האמורים ללא הסכמת הצד השני.

(32912)

- עורכת דין פנתה לוועדה והודיעה לה כי עד לאחרונה עבדה כעורכת דין שכירה.
- לבעלה של עורכת הדין היה עסק משלו שנסגר לפני כשנה.
- הוצע לבעל עורכת הדין לפעול באופן שחשבוניות מס של עורך הדין אכן תהיינה על שמה והוא הדין בתשלומים למוסד לביטוח לאומי ואילו תיק המע"מ ותיק מס ההכנסה ימשיכו להתנהל ע"ש בעלה, כשההנמקה לכך היא שממילא מגישים הבעל והאשה דו"ח משותף למס הכנסה.

השאלתא:

האם קיימת בעיה מבחינת כללי האתיקה, שהרי בעלה של עורכת הדין אינו עוסק בעריכת דין.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לעורכת הדין כי עליה מוטלות חובות ייחודיות גם בנושא ניהול כספים (כספי פקדונות וכ"כ) – כך שאינה יכולה לערב את ניהול הכספים של עיסוקה העצמאי בעריכת דין עם עיסוקו של מי שאינו עורך דין.

(32870)

עורך הדין ועדים פוטנציאלים

העובדות:

- עורך דין התקשר לאדם שהוא סבור כי הוא עשוי להיות עד מטעמו בהליך אזרחי.
- במקרה הספציפי העד לא יופיע מרצונו בבית המשפט אלא, יעשה זאת רק מכח זימון על ידי בית המשפט.
- שני עדים פוטנציאלים אחרים באותו הליך שינו את טעמם, דהיינו בקשר הראשוני אמרו דברים מסויימים והסכימו לשלף פעולה עם עורך הדין ואילו בשלב מאוחר יותר הכחישו כי אמרו את הדברים שיוחסו להם.
- לעורך הדין השואל יש בסיס להנחה שהצד שכנגד מנסה להשפיע על עדים פוטנציאלים לשנות את עדותם ועורך הדין השואל מעוניין להקליט את השיחות עם האדם הנזכר בסעיף א. לעיל.

השאלתא:

המותר לעורך דין להקליט עד פוטנציאלי בהתחשב בנקוב בכלל 22 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית), תשמ"ז-1986 האוסר רק הקלטת עורך דין אחר, לקוחו והצד שכנגד ולעשות שימוש בהקלטה זו באם הוא סבור שהעד עשוי להיות עד מטעמו בהליך אזרחי ולעשות שימוש בהקלטתו.

2. חובת הנאמנות והמסירות אותה הוא חב לקבלן מצמצמת את הענדים האפשריים מבחינתו לטיפול בנייני המתלוננים, דהיינו, בצעדיו ששנקטו על ידו לא הופרה חובת הנאמנות והמסירות אותה הוא חב למתלוננים.

דין ומסקנות

א. אשר לאישום על פי כלל 2 לכללים בצירוף עם סעיפים 54, (1)61 ו- (2)61 לחוק:

1. לפני שבחן את מעשיו של הנאשם באים במדד המרת חובת הנאמנות, מן הראוי, תחילה לדון בהיקפה של חובת הנאמנות והמסירות בכלל, ובפרט לעמוד על המעשים וההחלטות העשויים למא במדד המרת החובה.

מהי מקורה של חובת הנאמנות והמסירות אותה חב הנאשם למתלוננים?

2. אמון מלא בין עורך הדין ללקוח הוא נשמת אפו של מקצוע עריכת הדין, וקשה לעלות על הדעת, כיצד ניתן לקיים בלעדיו יחס עורך דין – לקוח. מהעיקרון הרחב הגייל נגד האיסור לפעול כאשר קיים חשש לניגוד עניינים.

3. האיסור הנוכחי בא לידי חקיקה בכלל 14 לכללים ב נאמר:

14. נוגד אינטרסים

(א) לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצג ולא ימשיך בייצוג, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.

(ב) לא ייצג עורך דין צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין.

4. לעקרון רחב זה, נקבעו בכללים, היתרים לפעול על אף קיומם של ניגודי עניינים ואחד מהם, החשוב לענייננו, הוא כלל 5 לכללי לשכת עורכי הדין (לייצג בעסקאות דירות), תשלוי: – 1977 ב נאמר:

5. הייצוג מותר בדישום

(א) עורך דין המייצג את הקבלן רשאי לספק בביצוע רישום הרכישה ויפגל בענין זה תוך נאמנות לקבלן ולרכוש גם יחד.

(ב) עורך דין המייצג את הקבלן רשאי לקבל מן הרוכש את שכרו בעד הטיפול ברכישה.

דהיינו, המחוקק הסמיך את המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין להתקין את הכללים הגייל, אשר מחד גיסא, מצמצמים את קשת המצבים בהם יוכל עורך דין לייצג הן את הקבלן והן את הרוכשים בשל בעיית ניגוד האינטרסים, ומאידך מאפשרים לעורך הדין להימצא בסיטואציה מיוחדת, של רישום, ולחזוב חובת נאמנות כמולה לצדדים שעלולים להיות בסיטואציה של ניגוד אינטרסים, וזאת בשל אילוצי מאקרו, שעיקרם, הצורך כי בדישום הבית המשותף והדירות שבו יטפל עורך דין אחד בלבד.

מהי אותה חובת נאמנות ומסירות?

5. ובכן, תחילה נפרוט לפרטים מהי אותה חובת נאמנות ומסירות אותה חב עורך דין ללקוחו והאם קיימים הבדלים ובין חובת הנאמנות המכולה.

התנגשות אינטרסים אינה הצדקה לאי-רישום בית משותף

הכרעת דין

העובדות:

1. בית מורים בבתי-ים (להלן: "הבית") נבנה ע"י קבלני הבניין בשנת 1983.
2. מר א' היה אחד מבעלי הזכויות במגרש עליו נבנה הבית, וכאוי היה להירשם כבעלים במספר דירות בבית בהתאם לחוזה אותו ערך עם הקבלנים.
3. הנאשם ייצג הן את הקבלנים בעסקאות לרכישת הדירות שבנו, והן את מר א' בעסקת מכירת הדירה לה היה זכאי, ובנוסף, קיבל על עצמו לספק בביצוע רישום רכישת הדירות ע"י הקונים המקוריים.
4. הנאשם ייצג הן את הקבלנים שלפניו משתייכים לשני סוגים עיקריים. הראשון, מתלוננים שרכשו את דירתם ישירות מהקבלנים עצמם (להלן: "קבוצה א'") והשני, מתלוננים שרכשו את דירתם שלא ישירות דרך הקבלן, אם ברכישה מקונה מקורי או מהקונה ממנו ואם ברכישה מבעל זכויות שרכשה את הדירה ישנם כבעלים. (להלן: "קבוצה ב'").
5. ארבעת סוגי החוזים המייצגים את שני הסיווגים שהוצגו לעיל הוצגו כבני בית הדין.
6. מאז ועד היום, דהיינו, לכל היותר משנת 1983, תקופת של 19 שנים, השנה בה נבנה הבניין ונקטו הדירות ע"י חלק מהמתלוננים לא נרשם הבית כבית משותף וכן, לא נרשמו הזכויות בדירות על שם הרוכשיון.
7. בנייה כבדת הנאשם לישום רישום הבית כבית משותף ולשם רישום זכויות הדירות ב נעשתה ע"י בא כוחה של הגב' ב' כ-16 בספטמבר 1997, ומאוחר יותר התלוו פניות לה בע"פ. בנוסף נעשו לאורך השנים פניות בע"פ ע"י מספר דיירים.
8. פניות מכלל הועד המחוזי לאשם בעסקת תלונתם של הגב' ב' כשם דיירי הבית מיום 18 בינואר 2001/ 20 במרץ 2001 ו-11 ביולי 2001 ושל מר די מיום 25 בדצמבר 2000 ו- 27 במרץ 2001 לא נענו.

טענות ב"כ הקובל

סעיפי האישום

1. עבירות של הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח, על פי סעיף 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו – 1986 (להלן: "הכללים") וסעיפים 54/161 ו-261 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א – 1961 (להלן: "החוק").
2. עבירות של התנהגות המוגנת בכבוד מקצוע עריכת דין, על פי סעיפים 53 ו-161 לחוק.
3. עבירות של התנהגות שאינה הולמת את סקצו עריכת הדין, על פי סעיף 361 לחוק.

טיעוני הנאשם

1. הייצוג שקיבל על עצמו שכולל הן את רישום הבית כבית משותף והן את רישום הזכויות בדירות על שם הרוכשים הינו אך ורק בעבור הדיירים מקבוצה א'.

6. על מהותה של חובת הנאמנות והמסירות עמד כבי השופט אור בע"מ 4612/95 **מתנתיה נ' שטייל**, פ"ד נא(4) 769 באומרו:

"החוק הקובע את חובת הנאמנות והמסירות של עורך הדין הוא רק של שיש לרקום עליו בשר ולהבישו עור ויודים כדי לתת לו דמות ראויה. "אמורה" פירושה אמת ויושר, ו"מסירות" פירושה הריצות ושקידה, דבקות ואדיקות."

7. הנה כי כן, חובת הנאמנות והמסירות מחייבת את עורך הדין להיות נאמן, זהיר, מיזמין ובקיא עם זאת. עורך הדין עשוי לטעות, ולא כל טעות שנעשית על בסיס שיקול דעתו תיחייב בהפרת חובת הנאמנות והמסירות. כדבריו של כבי השופט די לון ז"ל בע"מ 37/86 **לוי נ' שרמן**, פ"ד מד(4) 446.

"לא כל כישלון של עורך דין ייתפס כהפרת החובה, שכן למרות הטלת חובות אלה, שרן רחבת למדי, מכירים עדיין בכך, שלא יתנה הורח עריכת הדין למלאי השרת גם הם עלולים לטעות בשיקול הדעת. טעות כזו אין בה כדי לחייב עורך דין בשלמותו."

8. חובת הנאמנות והמסירות מחייבת את עורך הדין לבקיאיות וידע משפטי בנושאים המטופלים על ידו, ואולם אין בכך לומר כי לעולם לא תיפולנה טעויות. מקרים אשר נמצא בהם, כי עורך הדין התרשל בביצועם של פעולות משפטיות בסיסיות, נסייתנו תהא לומר כי הוסר המקצועיות והוא עצמו מהווה הפרת חובת הנאמנות והמסירות כלפי הלקוח (ראה לעניין זה ב"מ **הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בת"א נ' ער"ד**).

9. מקצוע עריכת הדין מחייב כל עוסק בו לרמה מינימלית מסוימת של ידע ומיומנות מקצועית. עורך דין הנוטל על עצמו ענייני של לקוח מתחייב בבטיחה של התקשרות. על כפי הלקוח לרמה מסוימת של מקצועיות. כל טעות מקצועית הנוגעת לביטחון בביטחון של מלאכת עריכת הדין תביא בדרך עבירה אתית, הפרת חובת הנאמנות והמסירות. אם יש להדגיש, יש מקרים בהם טעותו של עורך הדין נבעה משיקול דעתו ולא מפגזות או קלות ראש, הרי לא הופרה בהם חובת הנאמנות והמסירות.

10. נקדים ונאמר, כי כלל לא כל עבירת רשלנות היא בהכרח עבירה אתית. חובת הנאמנות והמסירות הקסעה במישור האתי וחובת הזהירות הקסעה במישור דיני הנוקטין אכן דומות, אולם אינן זהות. עמד על כך א' ז':

"חוסריות של עורך הדין במישורים החוץ, הנוקטין והמשמעותי עומדות כל אחת בפני עצמה, והפרתה של אחת אינה מביאה בהכרח להפרתה של האחרת, אם כי יש שאותה התנהגות עצמה תביא להפרתה של יותר מחובה אחת."
(א' ז', **אתיקה מקצועית של עורכי דין**, כרמל ספרות משפטית, בעמ' 226.)

והי גם דעתו של כבי השופט ג' קלינג:
"אם כי כן, היות הן הפרת חובת הנאמנות לבין הפרת חובת הפעשה הנוקטין, הרי משליכים מבחינים אלה על זה על זה, ולעיתים בתי המשפט מחליפים ביניהם, כמעט ללא הבחנה. חובת אלו עומדות כל אחת בפני עצמה, והפרתה של אחת אינה מביאה בהכרח להפרתה של השנייה, אם כי יש שאותה התנהגות עצמה תביא להפרתה של יותר מחובה אחת."

ג' קלינג, **אתיקה בעריכת דין**, בהוצאת לשכת עורכי הדין, בעמ' 444.

11. הנה כי כן, נמצא כי אחריות משמעותית לא נוטל באופן אוטומטי על מעשה רשלנות. ייתכן ונמצא חפיפה בין האחריות האזרחית לאחריות האתית, ואולם לא תמיד

זה כך. ישנם מקרים אשר טוב יהיה אם יותרו ולא יאורחו, ולא יגלו למישור האתי.

12. מכאן, עולה השאלה היציגה בחנין בין עבירות רשלנות שהינן גם עבירות אתיות ובין אלו שאינן. בב"מ 25/78, **הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב נ' פלוגי**, ע"ד, פ"רי"מ א' 353, קבעו כי לא רק רשלנות אבה של עורך הדין המכילת באי אכפתיות תישא גם באחריות האתית, וכך כי "קיימות דרגות שונות של רשלנות של עורך הדין כלפי לקוחו ואין לדעת לטובת לקוח באמנות ובמסירות".

13. על כן אמרו, כי ההחלטה האם להטיל אחריות אתית בגין מחללים של עורך דין בשליחותו לטובת לקוחו תתגבש מכמה פרמטרים: אופי המעשים או המחללים המיוחסים לאשם, הישנותם, השפעתם על המתלוק, הנסיבות שבהם נתקיימו וכיוצא. ויודגש, כי כל מקרה ראוי להיבחן לפי ועל פי עובדותיו.

מתי אחרת חובת נאמנות ומסירות כפולה?

14. כמצוין, בסעיף המדובר על ייצוג בעסקאות בדירות, חב עורך הדין **בביצוע רישום רכישה**, חובת נאמנות ומסירות לקבלת לרכוש גם יחד. נראה, כי אופי כל אחת מהחובות אותו הוא חב אינה שונה מחובת הנאמנות והמסירות והרגילה, ואם לא מתעוררות בעיות ברישום, לא ימצאו הצדדים במצב של ייגוד אינטרסים. המקרים הבעייתיים, הינם המקרים בהם מתעוררים קשיים בביצוע הרישום מסיבות כאלה או אחרות, ובהם יתכן ועורך הדין יתקשה להיצמד במצב של חובת נאמנות ומסירות כפולה למרות שז נדרשת ממנו.

15. בעניין זה נאמר בע"מ 2/80 **ער"ד פלוגי נ' הועד המחוזי בתל אביב יפו**, פ"ד (4) 707/ בעמ' 708 כ':
"החובה (נאמנות ומסירות)... מטילה על עורך הדין מעמסה קשה למדי שעה שתוא מתוימר לשרת של לקוחות בעלי אינטרסים מנוגדים. אבל אין בהסכמתו לשרתם בעת ביצועה אחת כדי לפטור אותו מחובה אלמנטרית זו, ועליו לשאת בתוצאות המשמעותיות והאזרחיות הרעועות מהפרת החובה כלפי אחד מהם."

16. ויודגש, כי בביצוע רישום הבית, שהינו בבחינת שרות טכני, חב עורך הדין חובת נאמנות ומסירות לכל צד בפניו ומותר לו, ויתר על כן, הוא מחויב לפעול למען השלמת הרישום גם כנגד מי מהצדדים כשהו מכשיל את חובת הנאמנות והמסירות הנ"ל.

ובכן למי מהמתלוננים חב הנאשם חובת נאמנות ומסירות!

17. כבענתו טוען הנאשם כי הוא חב חובת נאמנות ומסירות לרכישים המקוריים שרכשו את דירתם מן הקבלן, דהיינו, **לקבוצה** אי ותו לא. אי לכך, תבה ונדבוק האם טענתו נכונה, והאם אינה חובת נאמנות ומסירות לרכישים מקבוצה ב.

18. שני תנאים מקדמיים צריכים להתקיים על מנת שיוכל קונה מקבוצה ב לרשום את זכויותיו בדירתו על שמו. הראשון, רישום הבית כבית משותף. השני, רישום זכויות המוכר כלשכת המקרקעין.

19. אם אכן, שני התנאים המקדמיים מתקיימים, הרי סרו כי לא יוכל לפנות בתלונה לא ועל הנאשם, ויצטרך להתקשר עם כל ע"ד שיחפץ על מנת שזכויות המוכר יעברו לרשום על שמו. אך מה קורה אם שני התנאים הנ"ל אינם מתקיימים?

20. מעיון ככל הנראה המכר מקבוצה ב' שהוצגו לבית הדין המשמעותי, ניתן להסיק, כי אכן הנאשם ייצג את כל הקונים המקוריים והזכאים בנשוא הרישום, ולמיטב הכנתו אף

- 28 לא מקובלת עליו טענתו של הנאשם שנקלע למצב ללא מוצא, בין "הפטישי הודוני". בניו עמדו מספר אמפריות לפעולה כאשר הקלר יוהאליט מכולן היא עדיכונם השותף של לקוחותיו על ההתפתחויות ומתן הסברים ללקוח הן בעי"פ והן בכתב (ראה לדוגמה בד"א 21/88 פלוגי, ע"ד ג' הועד המחוזי של לשכת עורכי דין, פ"ד"מ ו' 103). כמו כן יכל לפעול לשלשלה לקבלת הנחיות, להתפטר ולהחזיר את הספק ששולם לו, וכך, אם לרצונו אוני יכול היה לעשות מאומה בשל חובת הנאמנות והמסירות הכפולה היה עליו ליידיע על כך ולהתמנות לעורך דין אחר.
- 29 בית הדין דוחה מכל וכל את ב"רסו של הנאשם, שאינה המינית ויתכן שאף מחמירה את מצבו של הנאשם שלכאורה נתן יד לקבל ערעור בזכויות הקונים שלא כדון כשהוא עצמו משמש לעד עם שני החדים.
- 30 לאור התקופה הארוכה שחלפה היה בית הדין מצפה כי הקושי ב"רסום הוא רב. אך לא כך הוא. הקושי ע"פ"י הנאשם הוא נעמ' 7 לפרוטוקול (2). י"שלא נתון (הקבלן) תשריט ראוי ולא מתקן ולא מענה. מפני שיש הפרש בין מה שהוא בנה, בין התשריט לבין רישוין הבנייה.
- כשנשאל האם מישוה בנה כחריגה מן ההיתר ענה: "יתכן, כן", ואח"כ תיקן אני חושב שכן.
- 31 בעיון בהערות לתשריט הבית המשותף לא מצויה כל הערה על בניה בלתי רחוקה, יתר על כן ההערות שצוינו הינן הערות זניחות: יחסית ופשוטות לתיקון. תמוה הדבר כי בעיות אלו לא מצאו את פתרונן, ובנוסף תמוחה אף אי ידיעתו של הנאשם כפי שהוצגה בד"ריו בפרוטוקול, על מחות החערות. ויודגש כי במהלך הדין ניתנה לנאשם האפשרות להראות מה עשה ומה אמר, עם זאת תשובותיו לא נמצאו מספקות.
- 32 בשורה ארוכה של פסקי דין קבעו בתי"ד המשפטיים של הלשכה, כי הונחה והתרשלות בטיפול בלקוח מסוים מהווים בסיס איתן להרשעה בעבירה של אי סילוי חובת עוה"ד לפעול כלפי לקוחו בנאמנות ובמסירות. (ראה בד"א 40/80 פלוגי, ע"ד ג' הועד המחוזי ת"א, פ"ד"מ ג' 57 ועל"ע 5/88 פלוגי ג' לשכת עורכי דין ועד מחוז חיפה, פ"ד (ג) 589, ועל"ע 20/79 ג' נדעון רגב ג' ועד מחוז חיפה, פ"ד"מ ג' 167).
- 33 על אחת כמה וכמה אם הלקוח שילם את שכר הטרחה והתוצאות הנדרשות ממנו (ראה לדוגמה: בד"מ 7/83 (חי) הועד המחוזי ירושלים ג' פלוגי, פ"ד"מ ד' 49).
- 34 יש לציין כי גם אם המתלוננים ובני משפחתם טיפלו בענין בצורה ספק אפקטיבית אין בה כדי לטשטש את ההונחה שנגעשתה בעניין על ידי הנאשם (ראה בד"מ ת"א) 73/80 הועד המחוזי של לשכת עורכי דין בתל אביב-יפו ג' אברהם עזריהו, ע"ד, פ"ד"מ ד' 173).
- 35 גם הנסיבות האישיות של המתלוננים רלוונטיות לעניינו. להבדלת מערכת היחסים ששררה בין חלק מהמתלוננים לבין הנאשם חשוב לציין, כי הניל הדיוטיות בתרוח רישום מקרקעין, אשר בעיניהם, נחשב הנאשם לזמות סמכותית, נאמנה ומקצועית. ולראייה דברי המתלונן ר. בעמ' 9 לפרוטוקול 1 שם נאמר: "פניתי אליו בפעם הראשונה כי כל הוטן בין השכנים אמרתי מה קורה וכולם אמרו שמדברים איתו". ממשיך ואומר בעמ' 11 לפרוטוקול 1: "הוא אמר שיש בעיות עם הקבלן. אני לא כנסתי לפרטיים". בנוסף, ד"ר המתלוננת הגב' מ. בעמ' 14 לפרוטוקול 1:
- קיבל שכר בעד הטיפול, לפחות (ע"פ"י הידוע לנו) ע"י משפחת מ., ומשפחת ש. ע"פ"י העדות בפרוטוקול מיום 18.4.02 (להלן: "פרוטוקול 1"). עם זאת, רישום זה לא יצא אל הפועל.
- 21 למויט הבנתנו, זכות רישום הבית כבית משותף הינה זכות עבירה, הצמדה לזכות הקניין ועל כן חייב עורך הדין שקיבל שכר עבד עבדה שלא ביצע בהצגת אותה עבדה של רישום הבית המשותף גם כלפי חלופו של הדייר המקורי.
- 22 גם מבחינה של מדיניות משפטית ומסרית כאחת, לא נוכל לפסוק את הנאשם (שקיבל את שכרו לשם כך), מחובת רישום הבית כבית משותף כלפי הרוכשים החדשים והנאשם חב בחובת הנאמנות והמסירות לרישום הבית כבית משותף גם בפני הקונים המקסיצה ב'.
- 23 אי לכך, נדחית טענתו הראשונה של הנאשם, והניל יחוב חובת נאמנות ומסירות לכל קבוצת הרוכשים.
- מן הכלל אל הפרט**
- ובכן מה עשה הנאשם לטובת הרישום במהלך השנים?
- 24 יש לציין כי עדותו של הנאשם מהתאריך 18.4.02 ("פרוטוקול 1") שונה מעדותו מהתאריך 28.4.02 (להלן: "פרוטוקול 2"), אנו, נבסס את החלטתנו על עדותו שהובאה בפרוטוקול 2, לאור שהתבקש ע"י בית הדין לחזור, להתכונן ולהכין את החומר שברשותו.
- 25 להלן התקופות וריסומי דרך מרכיבים: כפי שאלו הוצגו בעדותו:
- א. תקופה ראשונה (1987 – 1983) – לבניה נאמר בעמ' 2 לפרוטוקול 2 ע"י הנאשם כי הוא לא זוכר האם (ומתן) התחיל לטפל בתיק, כמו"כ אין לו כל תרשומות או תיקים ומסמכים הנעמכים לעניין מחשבים הניל.
- ב. תקופה שניה (1987-1995) – בשנת 1987 הוצג תשריט הבית המשותף ע"י הקבלנים, כאשר טענת הנאשם לא היה נעמ' 5 לפרוטוקול 1).
- ג. תקופה שלישית (2000-1995) – לאור הנאמר בעמ' 6 לפרוטוקול 1, החליט הנאשם להעסיק את עו"ד ס. במטרה להביא לסיום את פרשת רישום הבית והזכויות. בהערות אבג נאמר כי התנהלות זו מעוררת שאלות על מיומנתו של הנאשם. כשנשאל על כך ענה כי כבר רשם בית משותף, עם זאת הוסיף כי "אני לא רשם כי יום בית משותף זה אחד הבנים הבדדים שאני רשמתיי". (עמ' 6 לפרוטוקול 1).
- ד. תקופה רביעית (2000 – תקופה נוכחית) – לאור הנאמר בעמ' 1 לפרוטוקול 2, פונה הנאשם לקבלן ולא נענה.
- 26 ובכן, מה היו תשובותיו ועצותיו של הנאשם למתלוננים או לבאי כוחם? נראה כי כל החדדים מסכימים כי הניל הובעו בעי"פ, אם כי, תוכנן לא מוסכם על הצדדים. ע"פ"י הנאשם, הוא ע"י ללקוחות לאורך כל השנים, כשפנו, להגיש תביעה נגד הקבלן (עמ' 4 לפרוטוקול 2), לד"דו, הוא אינו יכול להגיש תביעה כנגד הקבלן כי הוא לקוחו, אך המתלוננים יכולים לזו"ם תביעה (עמ' 5 לפרוטוקול 2).
- 27 כשנשאל בהמשך מדוע לא נתן את עצתו בכתב אמר (עמ' 5 לפרוטוקול 2):
- "יעל פה. מדוע מבחינה אתית אני לא יכול לכתוב למישוה שישוה תביעה כנגד הלקוח שלי, יש בזה מן הפגם, ככה אני חושב, אבל בעל פה אמרתי..."
- בהערות שוליים נע"ר כי הנאשם לא חקר בחקירה נדחית את המתלוננים כך שעדותם תוכל לאישש את טענתו לבני תוכן העצה שניתנה על ידיו, אם בכלל יש בעצה זו משום להושיע לו.

1. "זאת הבעיה. כל הזמן שאלנו את עורך הדין וכל הזמן אמר עורך קצת ועוד קצת".

2. ולבסוף, דברי המתלוננת ש בעמ' 19 לפרוטוקול 1: "לא, אמרנו מחכים, כל הזמן אמרנו 'יהיה יהיה' ו'לא לא אמרו עיכוב, לא אמרו בגלל הקבץ, רק אמרנו שיהיה ויהיה. אמרנו שישבנו כמו מסוממטים ומחכים".

3. נסיבות אישיות אלו באות לידי ביטוי גם בהתעקשותו הדידוקרופית והנעדרת ההחלטות והנעדרת לאורך השנים לטאש, המעידות רבות על אמונם בו.

4. מכל מקום, אני קובע/ים כי מספר השנים שחלפו הינו פרק זמן ארוך ומואשך מדי ויש בו כדי להעיד על טיפול שאינו במסירות הראויה.

5. סיפול זה, הנעשה בהתנחה המורה ובחוסר מיומנות מקצועית הופך את הרשלנות בעברית משמעת. (ראה לעניין זה בד"מ (ח) 21/83 לשכת עורכי הדין, ועד מחוז חיפה ותצפון נ"י פלוגי, עו"ד, פ"רים ד, 196).

6. **נקודות אי רישום הבית בבית משותף ואי רישום הזכויות בדירות על שם הרוכשים**

7. ככתב הקובלנה מצוין בא כוח הקובל כי חלק מרוכשי הדירות החליטו למכור את זכויותיהם ואולם, בעקבות אי השלמת הרישומים נגרמו להם קשיים במכירה ובמציאת קונים

8. על ההשלכות של אי הרישום ניתן לעמוד בעזרת עדותו של מר ר. הן במסגרת הוועדה בה עמדה הדירה למכירה והן באמצעות תגובת הלקוחות הפוטנציאליים למשעמי אי הרישום.

9. בנוסף על פי עדותו (עמ' 10 לפרוטוקול 1) המחיר המבוקש על ידי, נכון לשנת 1999 היה \$ 185,000 כאשר המינימום שהוצע לו היה \$ 153,000 והעסקה נסגרה כשנת 2001 על סכום של \$ 127,000.

10. בעדותו של הנאשם ענה האחרון (עמ' 3 לפרוטוקול 1) כי הוא אינו חושב שנגרמו קשיים בשל אי הרישומים למזכירים, ובכל מקרה הוא סייע במכירה ללא כל דרישה של תשלום. אין אנו דנים בסייפת דבריו של הנאשם ואם אכן הוא ענה לו באדיבות ובנימוס (מה שאכן אשר בעדותו של מר ר.), אך דברי רישום הנאשם תמהויה הם. ידוע לכל, כי אי רישום זכויות מעיד על קשיים לבעל הזכויות שיכולים לבוא לידי ביטוי באספקטים שצוינו ע"י המתלונן, ומכאן עדותו נראית לנו אמינה.

לסיכום

1. לאור האמור לעיל, החלטנו להרשיע את הנאשם בעבירות של הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח בניגוד לסעיף 54, (1)61 ו-2 (2)61 לחוק וסעיף 2 לכללי האתיקה.

2. **אשר לאישום על סעיפים 53 ו-161 לחוק;**

3. ביכ הקובל מבקש מבית הדין לראות בהתנהגותו של הנאשם בהתנהגותו כעבד מקצוע עריכת הדין לפי סעיפים 53 ו-61 (1) לחוק.

4. לאור המפורט בהרחבה בסעיף א', ולמרות יחסו החביב והאדיב של הנאשם למתלוננים, אנו מאמינים כי שרות שכזה ניתן ע"י עורך דין ראוי להיחזק מהעולם.

5. טיב השירות, היחס והמאמצים שמשקיע כל עורך דין בעבודתו הינם המרכיבים הדומיננטיים בהערכת תפקודו של עו"ד, וצירוף או היראות מעמדו של המקצוע בקרב הציבור הרחב.

6. בהתנהגותו הרשלנית, האי איכפתית והמחפירה של הנאשם נפגעו לא רק המתלוננים אלא אף כבוד המקצוע, אי לכך החלטנו להרשיע את הנאשם אף באישום זה.

אשר לאישום על סעיף 361 (3) לחוק:

1. ביכ הקובל מבקש מבית הדין לייחס לנאשם התנהגות בניגוד לסעיף 361 (3) לחוק לשכת עורכי הדין.

2. בא כוח הקובל הציג חמישה מתבנים שלא נענו על ידי הנאשם. במכתבים אלו הוסבה תשומת לב הנאשם כי חובה עליו להמציא את תשובתו וכי אי מענה לפניה מהווה כשלעצמו משום עבירה לכאורה על כללי האתיקה.

3. בעדותו טען הנאשם כי קובל שיתוקי ופיק ברכיים כשקיבל את המכתבים מהלשכה.

4. הסבר זה אינו מהווה נימוק רציני ומשכנע. הרי לא יעלה על הדעת שעורך דין בקבלו מסמך משפטי, אם כתב תביעה ואם מסמך אחר, שעולים ממנו אישומים קשים ככל שיהיו, ויקבל פיק ברכיים או שיתוקי וזו תהא תגובתו ותו לא.

5. מוסכם על הכל כי במסגרת עבודתו עומד עורך הדין במצבים כאלה באופן שכיח ולעיתים אף יום ביומו, ומכאן ההתגברות על מצבים כפשוים אלו הינה הכרחית. אין אנו יכולים אלא לראות במעשיו של הנאשם כמעשה ולולו תוך תקווה כי יעבור ועס'.

6. בעניין זה אמר כ"י השופט חלימה בעל"פ 19/86 פלוגי נ"י ועד מחוז תל-אביב של לשכת עורכי הדין, פ"ד (מאן) 324, 329:

"אולם בית המשפט לא יוכל להתעלם מטרם הזלזול, המפאין את מחדלו של עורך הדין, שאינו משיב לפניות הלשכה בקשר לתלונה מסוימת שהועלתה נגדו. התנהגות אשר כזאת חורגת מהמסגרת החינוכית-תרבותית, הנדרשת מעורך דין סביר ביחסו כלפי הלשכה, ועוברת לסוג של התנהגות, שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין, לרבות ההגדרה על הלשכה ועל כל מסודותיה עקב מחדל כזה... האין לעודד אותם חבדי הלשכה, המחרים בדרך זו בין במחנה על זכות השתיקה ובין ללא כל זיקה לזכות זאת, וכך גם כ"י השופט בייסיקי באתוה עניין בעמ' 332-333.

"אנינו מתקשה לומר כי אף בלי הודאה מפורשת בכללים הנ"ל, אי מתן תשובה לתלונה המועברת על-ידי קובל לעורך-דין, מהווה מחדל שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין. לא כל שכן כאשר הדבר מחייב על פי כלל מפורש. התעלמות מתלונה ומפניות קובל מוגעת ומקשה בהפעלת השיפוט המשמעתי שהמחוקק הפקיד בידי הלשכה, כדי למסור כי יהיה המנהיג הנכון".

7. בדצוננו לציון כי אף היינו מכריעים כי יחסו ללקוחות היה במסגרת נאמנות ומסירות, עדיין היינו יכולים להרשיע את הנאשם לאור השתלשלות העניינים, בהפרת סעיף 163 (1) לחוק בהיותו הסניף מסגרת נורמטיבית כללית וגורפת, המיועדת ללכוד בשנתה כל מעשה או מחדל, אשר אף שאין בו משום הפרת חיוב או איסור, מכלל החיובים והאיסורים המפורשים שנקבעו, יש בו משום סטייה מגורמת ההתנהגות המקובלת מצופה מעורכי-דין.

8. אשר על כן, ולנוכח הדברים המפורטים הרי הנאשם באי שענה לפניות הלשכה הפר את סעיף 361 (3) לחוק.

לאור האמור לעיל, החלטנו להרשיע את הנאשם בעבירות של הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח בניגוד לסעיפים 54, (1)61 ו-1 (2)61 לחוק וסעיף 2 לכללי האתיקה, התנהגותו המוגעת כעבד מקצוע עריכת הדין על פי סעיפים 53 ו-161 (1) לחוק, ובהתנהגותו שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין על פי סעיף 361 (3) לחוק, והכל על פי הנימוקים שהובאו לעיל.